

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 6

Ocena dopuszczająca (2)

I. Współrzędne geograficzne

- Wskazuje na globusie i mapie równik, południk zerowy, południk 180° oraz półkule Ziemi.
- Rozpoznaje południki i równoleżniki oraz podaje symbole głównych kierunków geograficznych.
- Wyjaśnia prostymi słowami, do czego służą współrzędne geograficzne.
- Rozpoznaje zapis szerokości i długości geograficznej oraz wskazuje właściwe półkule.
- Rozpoznaje pojęcia rozciągłości południkowej i równoleżnikowej na prostym schemacie.
- Odczytuje współrzędne miejsca wskazanego w aplikacji mapowej z pomocą nauczyciela.

II. Ruchy Ziemi

- Wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od Słońca.
- Rozpoznaje Słońce jako gwiazdę, a Ziemię jako jedną z planet.
- Wyjaśnia, że Ziemia obraca się wokół własnej osi, i podaje czas trwania jednego obrotu.
- Wskazuje występowanie dnia i nocy jako podstawowe następstwo ruchu obrotowego.
- Wyjaśnia, że różne miejsca na Ziemi mogą mieć różny czas.
- Wskazuje na mapie stref czasowych Polskę i południk 180°
- Wyjaśnia, że Ziemia obiega Słońce, i podaje czas trwania jednego obiegu.
- Wymienia astronomiczne pory roku i wskazuje na globusie strefy oświetlenia Ziemi

III. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

- Wskazuje Europę na mapie świata oraz przebieg umownej granicy między Europą a Azją.
- Rozpoznaje i wskazuje wybrane morza, zatoki, cieśniny, półwyspy i wyspy Europy.
- Wskazuje na mapie największe niziny, wyżyny i łańcuchy górskie Europy.
- Rozpoznaje na mapie hipsometrycznej obszary nizinne i górskie.
- Wskazuje Islandię na mapie Europy i rozpoznaje wulkan, gejzer oraz pole lawowe na fotografii.
- Wyjaśnia podstawowe terminy: magma, lawa, erupcja i w
- Wymienia strefy klimatyczne występujące w Europie i wskazuje ich położenie na mapie.
- Rozpoznaje obszary o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego
- Wskazuje na mapie wybrane państwa Europy i ich stolicy.
- Rozpoznaje Unię Europejską jako organizację skupiającą część państw europejskich
- Wyjaśnia pojęcie gęstości zaludnienia i wskazuje na mapie obszary gęsto oraz słabo zaludnione.
- Odróżnia emigrację od imigracji i podaje prosty przykład migracji
- Rozpoznaje na prostym wykresie dzieci, osoby w wieku produkcyjnym i osoby starsze.
- Wskazuje przykłady państw europejskich o starzejącym się społeczeństwie.
- Wskazuje Londyn i Paryż na mapie Europy oraz rozpoznaje wybrane symbole obu miast.
- Wymienia podstawowe cechy krajobrazu wielkomiejskiego.

IV. Gospodarka Europy

- Wymienia przykłady znanych francuskich produktów przemysłowych i usług.
- Wskazuje Francję na mapie Europy oraz rozpoznaje Paryż jako główny ośrodek gospodarczy
- Odróżnia odnawialne i nieodnawialne źródła energii oraz podaje ich przykłady.
- Rozpoznaje podstawowe typy elektrowni na fotografiach lub schematach
- Wskazuje Europę Południową i Morze Śródziemne na mapie.
- Wymienia przykłady walorów przyrodniczych, zabytków i atrakcji turystycznych regionu.

V. Sąsiedzi Polski

- Wskazuje Niemcy na mapie.

- Wymienia przykłady gałęzi przemysłu i znanych niemieckich wyrobów
- Wskazuje Czechy i Słowację oraz ich stolice na mapie.
- Wymienia wybrane walory przyrodnicze, kulturowe i atrakcje turystyczne obu państw.
- Wskazuje Litwę i Białoruś oraz ich stolice na mapie
- Wskazuje Ukrainę i jej stolicę na mapie oraz określa położenie względem Polski i mórz.
- Wymienia wybrane cechy środowiska i surowce mineralne Ukrainy
- Wskazuje Rosję na mapie oraz rozpoznaje jej położenie w Europie i Azji
- Wskazuje na mapie wszystkich lądowych i morskich sąsiadów Polski.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń spełnia wymagania wskazane poniżej oraz wymagania przewidziane dla ocen niższych.

I. Współrzędne geograficzne

- Opisuje najważniejsze cechy południków i równoleżników oraz odczytuje ich wartości kątowe.
- Wyjaśnia, w jaki sposób siatka geograficzna ułatwia określanie położenia obiektów
- Odczytuje współrzędne wybranych punktów z prostej mapy lub globusa.
- Zapisuje szerokość i długość geograficzną z użyciem stopni oraz oznaczeń N, S, E i W.
- Oblicza prostą rozciągłość obszaru, gdy skrajne punkty leżą na tej samej półkuli.
- Wyznacza współrzędne punktu na mapie drogowej lub w aplikacji według instrukcji.

II. Ruchy Ziemi

- Wyjaśnia różnicę między gwiazdą a planetą oraz podaje przykłady innych ciał niebieskich.
- Opisuje w prosty sposób budowę Układu Słonecznego na podstawie modelu lub ilustracji.
- Demonstruje na modelu kierunek ruchu obrotowego Ziemi i opisuje wschód, górowanie oraz zachód Słońca.
- Opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie na podstawie obserwacji lub ilustracji.
- Odróżnia czas słoneczny od czasu strefowego i wyjaśnia podstawową zasadę podziału Ziemi na strefy czasowe.
- Odczytuje czas w wybranym miejscu z prostej mapy stref czasowych.
- Demonstruje ruch obiegowy Ziemi na modelu i podaje daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku.
- Opisuje podstawowe zmiany długości dnia i nocy w ciągu roku.

III. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

- Opisuje położenie Europy względem oceanów, kontynentów i półkul.
- Wyjaśnia, dlaczego linia brzegowa Europy jest silnie rozwinięta.
- Opisuje ogólne cechy ukształtowania powierzchni Europy.
- Wskazuje różnice między północną, południową, wschodnią i zachodnią częścią kontynentu.
- Opisuje położenie Islandii względem Oceanu Atlantyckiego i płyt litosfery.
- Wymienia główne przejawy aktywności geologicznej występujące na wyspie.
- Opisuje cechy wybranych typów klimatu na podstawie prostego klimatogramu.
- Przyporządkowuje typową roślinność do poznanych stref klimatycznych.
- Odczytuje z mapy politycznej położenie największych i najmniejszych państw Europy.
- Wymienia przykłady współpracy państw należących do Unii Europejskiej.
- Wymienia przyrodnicze i społeczno-gospodarcze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności.
- Opisuje podstawowe przyczyny migracji w Europie.
- Odczytuje podstawowe informacje z piramidy wieku i płci.
- Wymienia główne przyczyny starzenia się społeczeństw.
- Opisuje położenie i główne funkcje Londynu oraz Paryża.
- Podaje przykłady korzyści i trudności związanych z życiem w wielkim mieście.

IV. Gospodarka Europy

- Wymienia czynniki sprzyjające rozwojowi przemysłu i usług we Francji.
- Podaje przykłady gałęzi nowoczesnego przemysłu i elementów infrastruktury transportowej.
- Wymienia główne zalety i wady wybranych typów elektrowni.

- Wskazuje czynniki przyrodnicze wpływające na możliwość wykorzystania wiatru, wody i energii słonecznej.
- Wyjaśnia pojęcie infrastruktury turystycznej i podaje przykłady jej elementów.
- Opisuje znaczenie ciepłego klimatu i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki.

V. Sąsiedzi Polski

- Opisuje znaczenie przemysłu dla gospodarki Niemiec.
- Wymienia przyczyny ograniczenia znaczenia tradycyjnego górnictwa i hutnictwa w regionie.
- Opisuje podstawowe cechy środowiska Czech i Słowacji.
- Rozpoznaje na ilustracjach wybrane zabytki oraz obiekty dziedzictwa światowego.
- Opisuje główne cechy środowiska przyrodniczego Litwy i Białorusi.
- Przedstawia przykłady atrakcji turystycznych oraz wspólnego dziedzictwa z Polską.
- Opisuje cechy środowiska sprzyjające rolnictwu i rozwojowi wybranych gałęzi gospodarki.
- Wymienia podstawowe przyczyny zmian liczby ludności.
- Opisuje podstawowe zróżnicowanie rzeźby, klimatu i roślinności Rosji.
- Wyjaśnia pojęcie wieloletniej zmarzliny i wskazuje obszary jej występowania.
- Wyjaśnia pojęcie euroregionu i wskazuje przykłady współpracy transgranicznej.
- Opisuje znaczenie przejść granicznych, transportu, handlu i wymiany kulturalnej.

Ocena dobra (4)

Uczeń spełnia wymagania wskazane poniżej oraz wymagania przewidziane dla ocen niższych.

I. Współrzędne geograficzne

- Porównuje przebieg południków i równoleżników, wskazując podobieństwa i różnice.
- Określa położenie punktu względem równika i południka zerowego, posługując się nazwami półkul
- Odszukuje na mapie obiekty na podstawie podanych współrzędnych geograficznych.
- Wyjaśnia kolejność odczytywania szerokości i długości geograficznej i stosuje ją bez błędów.
- Oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową wybranych obszarów, poprawnie interpretując położenie skrajnych punktów.
- Wyjaśnia zastosowanie GPS i map cyfrowych w orientacji przestrzennej.

II. Ruchy Ziemi

- Rozpoznaje na ilustracjach planety, komety, meteory i inne ciała niebieskie na podstawie ich cech.
- Porównuje wybrane planety pod względem położenia, wielkości lub warunków panujących na ich powierzchni.
- Wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a pozorną wędrówką Słońca i rytmem dobowym.
- Porównuje wysokość Słońca i długość cienia w różnych porach dnia.
- Oblicza różnicę czasu między miejscami położonymi w różnych strefach czasowych.
- Opisuje przebieg i znaczenie międzynarodowej linii zmiany daty.
- Porównuje oświetlenie Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku.
- Wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej.

III. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

- Charakteryzuje przebieg granic Europy i porównuje cechy jej wybrzeży w różnych częściach kontynentu.
- Wykorzystuje mapę do określania wzajemnego położenia ważnych obiektów geograficznych.
- Porównuje rzeźbę wybranych części Europy na podstawie mapy i profilu terenu.
- Wyjaśnia podstawowy wpływ dawnych zlodowaceń na krajobraz północnej Europy
- Wyjaśnia związek położenia Islandii na granicy płyt z występowaniem wulkanów i trzęsień ziemi.
- Opisuje powstawanie gejzerów i wykorzystanie wód geotermalnych.
- Wyjaśnia wpływ szerokości geograficznej, prądów morskich, odległości od oceanu i rzeźby terenu na klimat Europy.
- Porównuje klimat morski i kontynentalny, wykorzystując dane o temperaturze i opadach.
- Opisuje wybrane zmiany na mapie politycznej Europy pod koniec XX wieku.

- Wyjaśnia podstawowe znaczenie wspólnego rynku, swobody podróżowania i współpracy regionalnej.
- Wyjaśnia zróżnicowanie gęstości zaludnienia na podstawie map środowiska i gospodarki.
- Porównuje kraje emigracyjne i imigracyjne oraz wskazuje skutki migracji dla ludności.
- Porównuje piramidę społeczeństwa młodego i starzejącego się.
- Wyjaśnia wpływ niskiej liczby urodzeń i wydłużania życia na strukturę wieku.
- Porównuje układ przestrzenny, transport, zabudowę i funkcje obu metropolii.
- Wyjaśnia ich znaczenie jako ośrodków kultury, finansów, turystyki i komunikacji.

IV. Gospodarka Europy

- Wyjaśnia, czym charakteryzuje się nowoczesny przemysł i dlaczego potrzebuje wykwalifikowanych pracowników oraz badań.
- Opisuje znaczenie usług transportowych, turystycznych i biznesowych dla gospodarki Francji.
- Wyjaśnia zróżnicowanie struktury produkcji energii w wybranych państwach Europy.
- Porównuje skutki środowiskowe wykorzystywania różnych źródeł energii.
- Wykazuje związek między warunkami przyrodniczymi, kulturą śródziemnomorską i sezonowością ruchu turystycznego.
- Wyjaśnia wpływ turystyki na zatrudnienie i rozwój usług.

V. Sąsiedzi Polski

- Wyjaśnia przebieg przemian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii.
- Charakteryzuje rozwój nowoczesnego przetwórstwa, usług i nowych funkcji dawnych terenów przemysłowych.
- Porównuje rzeźbę terenu, sieć rzeczną i walory turystyczne obu państw.
- Wyjaśnia znaczenie gór, uzdrowisk, miast historycznych i infrastruktury dla turystyki.
- Porównuje walory przyrodnicze i kulturowe obu krajów na podstawie map oraz fotografii.
- Wyjaśnia znaczenie ochrony puszczy, mokradeł, jezior i zabytków.
- Wyjaśnia związki między żyznymi glebami, surowcami, transportem i strukturą gospodarki.
- Opisuje ogólne społeczne i gospodarcze skutki konfliktów dla mieszkańców i regionów Ukrainy.
- Porównuje warunki przyrodnicze europejskiej i azjatyckiej części Rosji.
- Wyjaśnia wpływ klimatu, odległości i zasobów na rozmieszczenie ludności i gospodarki.
- Charakteryzuje relacje Polski z sąsiadami na wybranych przykładach.
- Wyjaśnia, dlaczego problemy środowiskowe, transportowe i gospodarcze wymagają współpracy ponad granicami.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń spełnia wymagania wskazane poniżej oraz wymagania przewidziane dla ocen niższych.

I. Współrzędne geograficzne

- Analizuje mapy w różnych odwzorowaniach i rozpoznaje zniekształcenia przebiegu siatki kartograficznej.
- Uzasadnia znaczenie umownych linii na globusie dla opisu położenia na Ziemi.
- Określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapach o różnej skali.
- Porównuje współrzędne kilku punktów i formułuje wnioski dotyczące ich wzajemnego położenia.
- Analizuje konsekwencje dużej rozciągłości południkowej lub równoleżnikowej dla wybranego obszaru.
- Porównuje dokładność współrzędnych uzyskanych z mapy papierowej, mapy cyfrowej i odbiornika GPS.

II. Ruchy Ziemi

- Analizuje model Układu Słonecznego, wskazując jego uproszczenia i ograniczenia skali.
- Wyjaśnia znaczenie Słońca dla funkcjonowania Ziemi i życia na naszej planecie.
- Analizuje wyniki obserwacji cienia gnomonu i formułuje wnioski dotyczące położenia Słońca.
- Wyjaśnia, dlaczego moment górowania Słońca zależy od położenia geograficznego miejsca.

- Rozwiązuje zadania dotyczące czasu podróży, uwzględniając zmianę stref czasowych i daty.
- Wyjaśnia związek między długością geograficzną a czasem słonecznym.
- Charakteryzuje strefy oświetlenia z uwzględnieniem kąta padania promieni, długości dnia i występowania pór roku.
- Wykazuje związek między ruchem obiegowym a strefowym zróżnicowaniem klimatu i krajobraz

III. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

- Analizuje wpływ rozwiniętej linii brzegowej na transport, osadnictwo i gospodarkę Europy.
- Porównuje różne sposoby wyznaczania granicy Europy i Azji i wyjaśnia ich umowny charakter.
- Analizuje zależności między rzeźbą terenu a siecią rzeczną, komunikacją i rozmieszczeniem ludności.
- Interpretuje mapę hipsometryczną i formułuje wieloelementową charakterystykę rzeźby Europy.
- Analizuje korzyści i zagrożenia wynikające z aktywności wulkanicznej dla mieszkańców Islandii.
- Porównuje Islandię z innym obszarem aktywnym sejsmicznie i wulkanicznie.
- Analizuje kilka klimatogramów i map klimatycznych oraz uzasadnia zróżnicowanie klimatu na tej samej szerokości geograficznej.
- Wykazuje związki między klimatem, roślinnością i warunkami życia ludności w wybranych regionach.
- Analizuje wpływ członkostwa w Unii Europejskiej na przemiany społeczne i gospodarcze wybranego państwa.
- Porównuje położenie i cechy kilku państw, wykorzystując mapy i dane statystyczne.
- Analizuje mapy i wykresy migracji, odróżniając przyczyny ekonomiczne, polityczne i rodzinne.
- Analizuje społeczne i gospodarcze skutki starzenia się ludności, w tym zapotrzebowanie na usługi i pracowników.
- Ocenia możliwe działania ograniczające tempo starzenia się społeczeństwa.
- Analizuje dane i mapy dotyczące Londynu i Paryża oraz ocenia ich rolę w skali Europy i świata.
- Wskazuje zależności między rozwojem metropolii a migracjami, transportem i suburbanizacją.

IV. Gospodarka Europy

- Analizuje wpływ położenia, rynku, infrastruktury i innowacji na rozwój gospodarki Francji.
- Ocenia wzajemne powiązania nowoczesnego przemysłu i usług
- Analizuje dane o produkcji energii i ocenia zalety oraz ograniczenia transformacji energetycznej.
- Uzasadnia dobór źródeł energii do warunków środowiska przyrodniczego wybranego kraju.
- Analizuje korzyści i zagrożenia masowej turystyki dla mieszkańców, gospodarki i środowiska.
- Porównuje atrakcyjność turystyczną dwóch wybranych krajów Europy Południowej.

V. Sąsiedzi Polski

- Analizuje dane o strukturze zatrudnienia i ocenia skutki restrukturyzacji dla regionu.
- Wykazuje rolę transportu, wykwalifikowanych pracowników i innowacji w gospodarce Niemiec.
- Analizuje związek między środowiskiem przyrodniczym a formami turystyki w Czechach i na Słowacji.
- Ocenia podobieństwa i różnice oferty turystycznej obu krajów.
- Analizuje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi.
- Wykazuje związki między historią regionu a współczesnym dziedzictwem kulturowym
- Analizuje mapy i dane dotyczące środowiska, ludności oraz gospodarki Ukrainy, formułując ostrożne wnioski.
- Ocenia znaczenie położenia geograficznego i infrastruktury dla rozwoju i odbudowy kraju
- Analizuje mapy tematyczne, wykazując bardzo duże zróżnicowanie środowiska Rosji.
- Ocenia korzyści i trudności związane z eksploatacją zasobów na obszarach o surowym klimacie.

- Analizuje korzyści i trudności współpracy transgranicznej oraz ocenia znaczenie euroregionów dla mieszkańców.
- Porównuje relacje Polski z kilkoma sąsiadami, wykorzystując mapy, dane i wiarygodne źródła

Ocena celująca (6)

Uczeń spełnia wymagania wskazane poniżej oraz wymagania przewidziane dla ocen niższych.

I. Współrzędne geograficzne

- Samodzielnie tworzy poprawny schemat siatki geograficznej i wykorzystuje go do wyjaśnienia położenia wybranych obiektów.
- Rozwiązuje nietypowe zadanie wymagające łączenia informacji o półkulach, kierunkach i przebiegu siatki geograficznej.
- Samodzielnie konstruuje zadanie z wykorzystaniem współrzędnych geograficznych i przedstawia poprawne rozwiązanie.
- Wykorzystuje mapę cyfrową i tradycyjną do weryfikacji położenia punktu oraz ocenia dokładność obu metod.

II. Ruchy Ziemi

- Samodzielnie opracowuje czytelny model lub infografikę Układu Słonecznego z zachowaniem poprawnej kolejności ciał.
- Projektuje prostą obserwację zmian długości i kierunku cienia w ciągu dnia oraz poprawnie interpretuje wyniki.

III. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

- Samodzielnie opracowuje mapę konturową Europy z poprawnym rozmieszczeniem kluczowych elementów linii brzegowej.
- Rozwiązuje problem geograficzny, łącząc położenie Europy z jej dostępnością komunikacyjną i znaczeniem mórz.
- Opracowuje porównanie dwóch regionów Europy, wykorzystując mapy, profile i dane wysokościowe.
- Uzasadnia, jak procesy geologiczne i zlodowacenia przyczyniły się do współczesnego zróżnicowania rzeźby kontynentu.
- Krytycznie interpretuje mapy płyt litosfery i dane o aktywności wulkanicznej, formułując uzasadnione wnioski.
- Samodzielnie formułuje diagnozę typu klimatu nieznanego miejsca na podstawie zestawu danych i map.
- Ocenia wpływ wybranego czynnika klimatotwórczego na zróżnicowanie środowiska Europy i broni wniosku argumentami.
- Krytycznie ocenia korzyści i wyzwania integracji, rozróżniając fakty, opinie i uproszczenia.
- Samodzielnie interpretuje zestaw danych demograficznych i tworzy uzasadnioną charakterystykę migracji.
- Formułuje odpowiedzialne propozycje działań wspierających integrację migrantów i ograniczających negatywne skutki migracji.
- Przewiduje kierunek zmian demograficznych na podstawie piramidy wieku i uzasadnia prognozę.

IV. Gospodarka Europy

- Formułuje uzasadnioną ocenę roli innowacji i sektora usług w konkurencyjności państwa
- Uzasadnia rozwiązania ograniczające sezonowość i presję turystyczną na cenne obszary.

V. Sąsiedzi Polski

- Uzasadnia znaczenie sektora kreatywnego i nowych technologii w przemianach gospodarczych regionu.
- Przedstawia argumenty potwierdzające atrakcyjność państw dla różnych grup turystów.
- Opracowuje porównawczą prezentację o dziedzictwie obu Białorusi i Ukrainy, wykorzystując wiarygodne źródła.
- Krytycznie analizuje skutki długotrwałego konfliktu dla migracji, gospodarki i środowiska, rozróżniając fakty od opinii.

